

TERESA MARCINKIEWICZ

Instytut Geologiczny

W SPRAWIE MEGASPOR Z LIPIA ŚLĄSKIEGO KOŁO LUBLIŃCA

UKD 561:581.33:551.761.3(049.3)(438 – 13 Lipie Śląskie k. Lublińca)

W nawiązaniu do komunikatu R. Fuglewicza i P. Śnieżka (3), uznających osady z Lipia Śląskiego za dolnoretyckie, autorka analizuje ponownie wiek tych osadów oraz wartość stratygraficzną dokumentujących je gatunków megaspor.

Wskazano, że dotychczasowe obserwacje dotyczące zasięgu poznanych gatunków megaspor wykluczają możliwość zaliczenia osadów z Lipia Śląskiego do retyku dolnego.

W komunikacie R. Fuglewicza i P. Śnieżka (3) przedstawiono charakterystykę osadów odsłaniających się w odkrywcze ciegielni w Lipiu Śląskim oraz występujące w nich gatunki megaspor, które oznaczono jako:

Radospontes planus (Reinhardt et Fricke) Kazur, 1972;
Horstisporites imperfectus Reinhardt et Fricke, 1969;
Horstisporites bertelseni Fuglewicz, 1977;
Echitriteles prerussus Fuglewicz, 1977;
Trileites cf. *pinguis* (Harris) Potonié.

W orzeczeniu autorzy stwierdzają, że dwa pierwsze gatunki „znane są dotychczas wyłącznie z kajpru trzciniowego”. Brak jednak w tym zespole *Narkisporites harrisi* (Reinhardt et Fricke) Kozur – gatunku charakterystycznego dla piaskowca trzciniowego – posłużył autorom za podstawę do wyciągnięcia wniosku, że osady odsłaniające się w okolicy Lublińca... „są młodsze od kajpru trzciniowego i należą zapewne do retyku dolnego”. Za takim ujęciem przemawiałby również gatunek *H. bertelseni* Fuglewicz, który ich zdaniem jest znany... „z dolnego retyku Danii”.

Ponowne przeanalizowanie wartości stratygraficznej podanych gatunków megaspor nie przekonuje jednak o słuszności wysuniętego wniosku. Jak wynika z analizy składu jakościowego zespołu, szczególne znaczenie dla rozważań biostratygrafii osadów z Lipia Śląskiego mają tylko dwa gatunki, oznaczone jako *R. planus* (Reinhardt et Fricke) Kozur i *H. imperfectus* Reinhardt et Fricke. Stanowią one obok innych form ważny składnik zespołu megasporowego *Narkisporites harrisi*, charakteryzującego w NRD oraz w Polsce osady piaskowca trzciniowego (7, 5, 4, 6).

Wśród nowych gatunków megaspor uwagę zwraca *E. prerusses* Fuglewicz, który pod względem morfologii jest bardzo zbliżony do spor z pracy T. Marcinkiewicz (6, s. 73; tab. V, Fig. 3, 4) określonych jako *Echitrilites semus* Marcinkiewicz. Na podstawie podobieństwa do innych form należałoby ten gatunek uznać za jeszcze jeden orientacyjny wskaźnik zespołu *Narkisporites harrisi*. Natomiast *H. bertelseni* Fuglewicz nie może być podstawą do wnioskowania o wieku tych osadów, ponieważ dotychczas jest znany tylko z odsłonięcia w Lipiu Śląskim.

Sugestia R. Fuglewicza, iż *H. bertelseni* Fuglewicz jest znany z dolnego retyku Danii wynikają z identyfikacji tego gatunku (2) z ubogim materiałem sporowym oznaczonym przez F. Bertelsena (1) tylko rodzajowo jako *Horstisporites* sp. (Type no. 5).

Te bliżej nie zaszeregowane spory zostały opisane z retyku Rødby w Danii. Różnią się one jednak wyraźnie od spor *H. bertelseni*, co poprzednio zauważył także R. Fuglewicz (2, s. 418) pisząc, że: „The specimens differ from the megaspores described by Bertelsen (1970) in having some-

what lower trilete rays, but better developed ridges on the distal side and curvaturae”. Trudno zatem uznać omawiane megaspory za wskaźnik do korelacji osadów z Lipia Śląskiego z retyckim odcinkiem profilu Rødby.

Osady z Lipia Śląskiego mogą być ocenione stratygraficznie wyłącznie na podstawie gatunków o poznanym już zasięgu. W odniesieniu do tych osadów są to: *Radospirites planus* (Reinhardt et Fricke) Kozur, *Horstisporites imperfectus* Reinhardt et Fricke oraz *Echitrilites prerussus* Fuglewicz. Określają one bowiem jednoznacznie pozycję osadów objętych badaniami megasporowymi jako piaskowiec trzciniowy.

Zarejestrowany jednocześnie na tle ich zasięgu *Horstisporites* Fuglewicz oraz *Trileites* cf. *pinguis* (Harris) Potonié – obejmujący okazy o cechach odmiennych od gatunku typowego – rozszerzają jedynie listę gatunków znalezionych w osadach piaskowca trzciniowego w Polsce.

LITERATURA

1. Bertelsen F., Michelsen O. – Megaspores and Ostracods from the Rhaeto-Liasic Section in the Boring Rødby No 1, Southern Denmark. Danmarks Geol. Undersøgelse København 1970 ser. 2 no. 94.
2. Fuglewicz R. – New species of Megaspores from the Trias of Poland. Acta Palaeont. Pol. 1977 vol. 4.
3. Fuglewicz R., Śnieżek P. – Megaspory górnego triasu z Lipia Śląskiego koło Lublińca. Prz. Geol. 1980 nr 8.
4. Kannegieser E., Kozur H. – Zur Mikro-paläontologie des Schilfsandsteins (Karn). Geologie Berlin 1972 Jhg. 21 H. 2.
5. Kozur H. – Die Bedeutung der Megasporen und Characeen – Oogonien für stratigraphische und ökologisch-fazielle Untersuchungen in der Trias. Mitt. Ges. Geol. Bergbaustud. Innsbruck 1972 Bd 21.
6. Marcinkiewicz T. – Zespoły megasporowe w kajprze Polski. Pr. Inst. Geol. 1978 t. 87.
7. Reinhardt P., Fricke D. – Megasporen aus dem Unteren und Mittleren Keuper Mecklenburgs. Über. Deutsch. Akad. Wiss. Berlin 1969 Bd 2 H. 5–6.